JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A⁰. 1853. **Woensdag 30 Maart.** **N⁰. 25.**

Prijs per halfjaar voor *Batavia* .... *f* 12.50
» » » » *Java* .... » 15.—
» » » » *Buitenbezittingen* ...... » 17.50
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt des Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën *met derzelver herhaling* is ***zestig duiten*** voor de ***vijf woorden***, behalve het zegel.

Bij Koninklijk besluit van 21 September 1847 no. 58, is *S. Heijman*, gewezen pakhuismeester te Malang, residentie Pasoeroean, woonachtig te Soerabaya, voor het vervolg ontheven van de smet van eerloosheid, welke alsnog op hem rust, uit kracht van een vonnis van den raad van justitie te Soerabaya, van 31 Maart 1836, bekrachtigd bij arrest van het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indie, van 27 April 1846, waarbij hij tot onteerende straffen is verwezen.

Bij besluit van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal, van 26 Maart 1853 no. 4, is, naar aanleiding van het bepaalde bij art. 44 en 47 van het octrooi en reglement voor de Javasche Bank, vastgesteld bij besluit van 3 Maart 1848 no. 5 (staatsblad no. 12), bij vernieuwing van het besluit van 4 April 1851 no. 5, benoemd tot gouvernements kommissaris, om bij alle algemeene vergaderingen van stemgeregtigde deelhebbers, de belangen van het algemeen te vertegenwoordigen, en om optetreden als voorzitter van de door de algemeene vergadering van stemgeregtigde deelhebbers, op 15 April 1853, te kiezen kommissie tot opname der balans enz., jhkr. *J. F. Hora Siccama*, directeur-generaal van financien.

Benoemingen.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, het gewezen opperhoofd der factorij van den nederlandschen handel op Japan *F. C. Rose*.

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de kontroleur 2 klasse bij de landelijke inkomsten en kultures *H. G. de Wildt*.

GESTELD:

Tot beschikking van den directeur der kultures, de ambtenaar 2 klasse *F. C. L. C. J. Spangenberg*.

Militair Departement.

BENOEMD:

Tot adjudant bij het 12 bataillon infanterie, de 1 luitenant *J. B. Verheij*, van het 2 bataillon.

Marine-Departement.

OPGEDRAGEN:

Aan den luitenant-ter-zee 1 klasse. *P.* baron *Melvill van Carnbée*, lid der kommissie tot verbetering der Indische zeekaarten, de werkzaamheden van secretaris dier kommissie.

Vertrekkende Personen.

Kapitein *J. H. Crena* naar Nederland; gemagtigde de 1 luitenant plaats.-adjudant. *J. B. A. Brumsteede* te Batavia.

BATAVIA.

In de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van den 7den Februarij j.l. wordt berigt, dat Z. M. heeft goedgevonden tot Kommandeur der Orde van den Nederlandschen Leeuw te benoemen den heer *Ch. F. Pahud*, Hoogstdeszelfs minister van Kolonien.

— Z. E. de Gouverneur-Generaal is in den morgen van den 28sten dezer van Buitenzorg te Batavia aangekomen.

— Op den 25sten dezer is de Engelsche oorlogsbrik *Bittern*, onder het bevel van den kapitein *E. W. van Sittart*, en komende van Singapore, ter reede Batavia geankerd.

— Wij vernemen met genoegen, dat de Direkteur van den Franschen Schouwburg alhier, het voornemen heeft eerstdaags eene tooneelvertooning te geven, wier opbrengst gedeeltelijk zal strekken tot ondersteuning der noodlijdenden te Banda. Ter dier gelegenheid zal de schoone Opera *Anna de Boulen* worden opgevoerd. Wij juichen dat weldadige voornemen toe en hopen dat eene talrijke opkomst het doel van dien Direkteur zal doen bereiken, waaraan wij trouwens niet twijfelen, alzoo het te wel bekend is dat Batavia's ingezetenen nimmer bij zulke gelegenheden achter blijven.

— Men meldt van Buitenzorg dd. 26 Maart.

Aan het paleis van Z. Exc. den Gouverneur-Generaal is afgestapt de, met de laatste mail hier op Java aangekomen heer *D. Bowring*, Britsch consul generaal. Naar men verneemt zal die heer vergezeld van den adjudant baron *Gansneb*, genaamd *Tengnagel*, als daartoe door den Gouverneur-Generaal aangewezen, eene reize over Java maken, en ten dien einde, zijnde hij met Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal bereids den 28 dezer naar Batavia vertrokken, op Donderdag aanstaande zich per stoomboot naar Soerabaija begeven, om van daar, over land, herwaarts terug te keeren.

— Van Banda is met het stoomschip *Ambon* het berigt ontvangen, dat het aldaar ter reede liggende Nederlandsch-Indisch barkschip *Jadul Rachman*, toebehoorende aan den Arabier *Said Hassan* bin *Abdullah Segaf*, en gevoerd door deszelfs zoon *Said Djaffer* door eene hevige windvlaag tegen de rotsen aan den voet van den Goenong Api is geslagen met dat noodlottig gevolg, dat het vaartuig lek gestooten en onmiddelijk gezonken is. De ekwipagie is gered doch van de lading, voornamelijk bestaande uit rijst en zout, niets geborgen kunnen worden; alleen heeft zulks het geval nog kunnen zijn met eenige scheepsartikelen, ter waarde van ongeveer *f* 3000,—. Die bodem was eenige dagen te voren door den heer *Delmaar* te Banda gekocht, doch nog niet in ontvangst genomen.

— In *de Oostpost* van den 23sten dezer No. 13 van Soerabaya leest men:

Op Dingsdag den 24 Februarij l.l. werd alhier in hechtenis genomen de Chinees *Oei Hok Hiem*, suikerfabriekant, wonende te Bangil, broeder van den kapitein der Chinezen van Pasoeroean, en onmiddelijk naar Pasoeroean opgezonden; den daaropvolgenden nacht werd op Madura de Chinees *Ong Kong Hang*, pachter voor den verkoop van de amfioen aldaar, mede door de policie opgevat en naar Soerabaya gebragt, alwaar hem den 23 een paar uren tijd werd gelaten, om orde op zijne zaken te stellen, waarna hij ook naar Pasoeroean werd opgezonden en aldaar met de Chinezen *Han Lam Tjiang*, *Lam Hang*, voormelden *Oei Hok Hiem*, en nog vier andere Chinezen benevens twee inlandsche ambtenaren in de gevangenis werd opgesloten. Al deze personen waren beschuldigd van het frauduleus invoeren van eene hoeveelheid van ongeveer achttien picols achterhaalde opium, hetzij als daders of als medepligtigen, en zijn door het Gouvernement te dier zake voor een onbepaalden tijd van Java verbannen naar Ternate, Amboina en Banda. Reeds Donderdag den 24sten Februarij kwam Zr. M. stoomboot Gedeh ter reede van Pasoeroean, met last om de bannelingen aan boord te nemen en naar hunne bestemming over te brengen. Ten elf ure van dien dag werden zij allen in eene gewapende sloep naar boord gebragt, door den secretaris der residentie en den kommandant van het fort aan den kommandant van het stoomschip overgegeven en ten twee ure verliet de Gedeh de reede van Pasoeroean.

— Het stoomschip *Ambon*, dat in 34 dagen de reis van de Molukkos heeft volbragt, brengt ons van Menado het berigt. dat zich aldaar een zonderling verschijnsel vertoont, namelijk het aanwezen en schrikbarend toenemen van dolle honden die reeds bij honderden zijn afgemaakt geworden. Ook in de bovenlanden is deze plaag algemeen geworden en ziet men zorgwekkend de toekomst te gemoet. Deze hondsdolheid heeft niet hetzelfde karakter als in Europa; doch de honden bijten evenzoo menschen en dieren en zien er bevreesd en verwilderd uit.

— *The City of London* regtstreeks van Adelaide herwaarts aangekomen, brengt het berigt, dat de productie der gouddelvingen hoe langer zoo meer toeneemt.

— Nabij de dessa Babatan, district Modjo-Agoong zijn een man en eene vrouw, welke over de rawa wilden gaan, verdronken.

NEDERLAND.

— Naar men verneemt is benoemd tot kommandant van Zr. Ms. fregat Palembang, de kapt. ter zee *Woutersz* en tot kommandant van het wachschip te Vlissingen, de kapt. ter zee jhr. *de Haze Bomme*. Dit fregat wordt eerstdaags in dienst gesteld. Later komen nog in dienst de Juno, de Lynx, de instructiebrik Zeehond en de schooners Macassar en Rembang.

— Door scheikundige onderzoeking van Chinesche fabrikaten is gebleken, dat de Chinezen eene plantaardige kleurstof bezitten, waarmede men, zonder bijvoeging van andere stoffen, groen verwen kan. De kamer van koophandel te Lyon heeft 3000 fr. beschikbaar gesteld tot bekostiging van pogingen, om eene genoegzame hoeveelheid dier kleurstof, welke waarschijnlijk in het noorden van China wordt gevonden, te verkrijgen. Ook de kamer van koophandel te Parys heeft maatregelen genomen, ten einde zich die stof, of althans inlichtingen, omtrent hare herkomst en bereiding. te verschaffen.

— De consul van Groot-Brittanie, de heer *Annesley*, te Amsterdam, heeft aan zijn gouvernement verslag gedaan van de redding door kapt. Klein, van het Hollandsche schip *Magdalena*, in het laatst des vorigen jaars, van vijf man der ekwipage van het in zinkenden staat verkeerende Engelsche schoonerschip *Iceni*, van Sunderland; thans verneemt men, dat het Engelsche gouvernement eene som van zes honderd gulden heeft aangewezen ter verdeeling onder de manschap van het

---

DE TOREN VAN CASTILLAC. (*vervolg.*)

— [illegible] zij met eene onbeschrijfelijke droefgeestigheid [illegible] die bekentenis, daar toch zoo vele hinderpalen [illegible]? Al ware het ook, dat het besef van mijn [illegible] toestand het mij als een arm meisje niet belette, U, die zoo onschatbaar rijk zijt, mijn hart te schenken, dan toch zou het voorbeeld uwer moeder, door wier huwelijk zoo vele verdeeldheden in onze familie zijn ontstaan, mij reden geven tot nadenken. Is het niet beter te sterven, dan een voorwerp van haat en aanstoot zijner gelijken te zijn?

— En toch, Valeria! niettegenstaande die verdeeldheden, waarvan gij spreekt, was mijne moeder wel gelukkig met mijn vader, want zij had hem lief en hij beminde haar; — maar gij, freule! gij bemint niets; gij hebt slechts één gevoel in het hart — den trots van uwen naam; gij verkiest liever levendig onder dat ellendig kot begraven te worden, dan uw geluk en welvaart aan een burgerlijken bloedverwant verschuldigd te zijn . . . Vaarwel dan, Valeria! daar noch mijne smeekingen noch mijne tranen het geringste op U vermogen, wacht dan tot dat God een wonder doet, om U te redden; ik . . . . . zal U van mijne tegenwoordigheid, welke U zoo lastig, zoo hatelijk is, bevrijden, [illegible] U deze woorden: Op het oogenblik waarin ik verneem, dat gij ellendig zijt omgekomen. beneem ik mij het leven.

Terzelfder tijd gleed hij, zonder naar zijne nicht, die hem driugend terugriep, te luisteren, naar den voet van het duin af en keerde naar de heide terug.

Valeria verliet het overige van den dag het dak van den toren niet; den volgenden kwam zij daar terug, maar wie verscheen, Paul niet. Zonder twijfel was hij naar Bordeaux terug gekeerd en Valeria ging des avonds droefgeestig naar hare kamer. Van den zeekant begon de wind hevig op te steken en alles voorzeide een zwaren storm in den nacht; het zand dwarrelde geweldig rondom het kasteel. Valeria ontwaarde zulks, afgetrokken als zij was door hare smartelijke gewaarwordingen, echter niet. Na een dik houten luik. dat het eenige en naauwe venster van hare kamer sloot, digt gemaakt te hebben, stak zij eene harstkaars op en gaf zich, het gelaat in de handen verbergende, geheel en al over aan hare droevige overpeinzingen.

Weldra deed zich een zware en vermoeide stap op den wenteltrap hooren en Mark Pitou trad binnen. Zijne kleederen van schapenvachten, zijne hairen, tot zelfs zijn gelaat waren bedekt met zand.

— Gij komt heden vroeger te huis dan gewoonlijk Mark! zeide Valeria, in het verborgen hare oogen afvegende; de zon is naauwelijks een kwartier onder.

De herder had zich op den ouden koffer neergezet en breidde zijne wollen kous.

— Indien ik gewacht had tot dat het donker was, zou ik nooit hebben kunnen binnen komen; het duin is in beweging, freule! zonder het touw, dat ik uit voorzorg aan het venster van den kleinen toren had vast gemaakt, was het mij toch onmogelijk geweest.

— Waarom zijt gij dan niet in de schaaps-kooi gebleven, Mark! tot dat het duin zich gezet heeft? Waarom U gehaast hier te komen, als uw leven er mede gemoeid was?

— De nacht zal verschrikkelijk wezen, freule!

— Wat vreest gij dan? vroeg Valeria, in weerwil van haar zelve verbleekende.

De herder schudde het hoofd.

— Wilt gij daarmede zeggen, dat die vreeselijke wind het zand doet stijgen en dat morgen . . . . .

— Den dag van *morgen* behoort aan God, freule! en niet aan de menschen; wie kan er voor instaan morgen nog onder de levenden te tellen? —

Die zinspelingen van Mark waren te duidelijk, om niet door Valeria begrepen te worden.

— Het oogenblik is dan daar? vroeg zij [illegible] Welnu, ik hield mijne beloften aan mijne [illegible] een langer volhouden ware onzin. Ik [illegible] als men mij ten minste gezegd heeft, nog [illegible] zijn in deze wereld, want er bestaan nog personen, die

schip *Magdalena*, die met genoemden kapt. Klein aan deze redding heeft medegewerkt; terwijl aan den gemelden kapitein eene gouden medaille, benevens een Sextant, ter belooning van zijn menschlievend en manmoedig gedrag, zullen worden vereerd.

— Men verneemt, dat de commissie tot het op te rigten zeemanshuis te Amsterdam bij voortduring de blijken ontvangt van ingenomenheid met het gestelde doel, waarvan als bewijs mag strekken, dat Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden zich heeft bereid verklaard in het fonds deel te nemen, terwijl de vice admiraal Koopman beloofd heeft de opbrengst van het onlangs uitgegeven hoogstbelangrijk werk: *Zijner Majesteits Zeemagt voor Antwerpen* 1830—1832. ten behoeve van het op te rigten zeemanshuis te zullen storten.

— 's Gravenhage, 4 Febr. Gisteren is de Ridder Arnau, Spaansch gezant bij het Belgische hof alhier aangekomen, om den Markies Ribeira, gezant aan ons hof, te vervangen.

— Men verneemt dat de regering dezer stad het voornemen heeft om het gebouw van den schouwburg met al wat daartoe behoort, weder in eigendom van Z. M. den koning over te nemen.

BELGIE.

Brussel, 20 Januarij. De kamer van afgevaardigden heeft gisteren beraadslagd over het wetsontwerp, houdende toepassing van art. 18 der wet van Maart 1818, op de uitoefening van de verschillende takken der geneeskunde. In opgemeld wetsontwerp wordt voorgesteld, om aan alle onbevoegde personen het toedienen van geneesmiddelen te verbieden, van welken aard die geneesmiddelen ook zijn mogen en onverschillig of ze gratis dan wel tegen betaling worden geleverd.

Brussel, 4 *Februarij*. Het bestuur der Koninklijke schouwburgen alhier maakt alles in gereedheid tot het geven van een schitterend feest, om den aanstaanden verjaardag van den waarschijnlijken erfgenaam des troons, welke tevens de dag zijner meerderjarigheid zal zijn, plegtig te vieren. De heer *Letellier* heeft reeds zijn programma opgemaakt, waarin een gelegenheidsstuk zal voorkomen. Ten dien opzigte heeft hij reeds de noodige schikkingen gemaakt met een Belgisch schrijver, die de woorden zal zamenstellen, terwijl de muzijk het werk zal zijn van een der beroemdste meesters van onzen tijd.

Antwerpen, 5 *Februarij*. Op de sneeuw welke eerst gisteren avond heeft opgehouden te vallen, is gedurende den nacht eene zware koude gevolgd; het heeft zoo sterk gevroren, dat men heden morgen verscheidene karren met ijs voor de limonadeverkoopers der stad heeft zien binnen brengen.

FRANKRIJK.

— Zeven of acht jaren geleden vereenigde het toeval in de baden van Bagnères mevrouw van *Montijo* en hare dochter *Eugenia*, de hertog van *Montpensier*, de beruchte mevrouw *Gordon*, zoo gehecht aan de *Bonaparten* en eenige andere, minder hoog geplaatste, maar toch zeer bekende personen. Een loterij van weldadigheid, het plaatsen der loten, de trekking en verdere zoodanige gelegenheden hadden eene toenadering tot elkander dier, in afkomst en hoedanigheden zoo verschillende personen te weeg gebragt. Men vermaakte zich niet weinig met de stijfhoofdige geestdrift van mevrouw *Gordon* en om haar op dreef te brengen sarde men haar door eenige spotternijen over den neef van den keizer, den arend van Boulogne en den mislukten aanslag te Straatsburg. «Gij hebt mooi praten, riep mevrouw *Gordon* op een avond uit, hij die gij nu spottende *mijn* prins noemt, zal eens *uw* keizer en mejufvrouw *Eugenia*, hier tegenwoordig, *uwe* keizerin worden. Hartelijk lachte men over dien uitval, doch mevrouw *Gordon* lachte niet.

DUITSCHLAND.

De berigten uit Berlijn 1 Februarij, omtrent de handelsonderhandelingen tusschen Pruissen en Oostenrijk zijn belangrijk. Wij kunnen mededeelen, wordt daarin gezegd, dat de moeijelijkheden, welke zich over zekere punten tusschen de heeren *von Bruck* en *von Pommeresche* hadden voorgedaan, heden als uit den weg geruimd kunnen beschouwd worden. Zeker is het dat de Pruissen er in hebben toegestemd, om de regten op zekere geheel gefabriceerde en bereide artikelen te vermeerderen, terwijl van den anderen kant, Oostenrijk heeft bewilligd in de vrijheid van regten voor alle grondstoffen tot fabriekaat, gelijk ook van een groot getal half gefabriceerde goederen. Weldra zal het handelstractaat in het licht verschijnen, doch niet in werking komen voor dat het door de beide contracteerende geratificeerd is.

— Onlangs liepen hier de geruchten, dat het Pruissische Gouvernement het voornemen had het leger te versterken. Die maatregel heeft echter niet dat gewigt, hetwelk men daaraan wel wilde geven en zal enkel strekken om nieuwe caders zamen te stellen, zonder juist de getalsterkte te vermeerderen. Het Pruissische leger telt op dit oogenblik, afgescheiden van de garde, 32 infanterie-regimenten en 8 reserve-regimenten, te weten een voor ieder legerkorps. Nu wil men die regimenten op zoodanige wijze vermeerderen, dat hetzelfde getal manschappen de caders van 16 regementen zullen zamenstellen, in het geval dat eene te velde trekking noodzakelijk wordt.

SPANJE.

— Van onheugelijke tijden is het gebruikelijk dat elke gebeurtenis, welke belangrijk voor het algemeen is, in de straten van Madrid door de blinden wordt afgekondigd en uitgeroepen. Sedert heden morgen (27 Januarij) hoort men het geschreeuw dier blinden in al de straten der hoofdstad. Voor twee stuivers is het huwelijk van den keizer der Franschen met eene spaansche vertaling verkrijgbaar en dat vlugschrift vindt talrijke koopers, dewijl iedereen in die gebeurtenis belang stelt. Men spreekt er van in de hoogere kringen, dat koningin *Isabella II* het voornemen heeft eene met diamanten en edelgesteenten bezette keizerlijke kroon der Fransche keizerin als een bruidsgeschenk te doen toekomen. De waarde van dit geschenk wordt, naar men zegt, berekend op eenige millioenen realen.

— Een telegraphisch berigt van Madrid d.d. 29 Januarij heeft op nieuw aan generaal *Narvaez* den last doen toekomen, om zich onmiddelijk naar Weenen te begeven, zullende hij, bij weigering, als een rebel beschouwd worden. Die generaal schijnt echter niet genegid te zijn, zich aan dien last te onderwerpen, en men verneemt, dat hij het voornemen heeft, om zich eerstdaags naar Engeland te begeven.

TURKYE.

Volgens berigten uit Konstantinopel van 8 Januarij, was de finantieele kwestie nog altijd niet geregeld. Evenwel had de Divan, na de voorstellen van den heer *Th. Baltazzi* verworpen te hebben, die van den heer *Missani*, een gewoon handelaar van Chio, aangenomen en men verwachtte nu dat deze met de liquidatie van de bank belast zou worden. De tegenwoordige directeuren van de bank schenen echter met deze schikking niet bijzonder ingenomen te zijn en hadden liever gewenscht, dat de Porte eene commissie benoemd had, om de operatien der bank gedurende hun bestuur te onderzoeken. Voorts verneemt men, dat de eerste storting, nog niet geremboerseerd was, omdat het huis *Abo* en *Baltazzi* te Londen, eene andere bestemming aan die gelden gegeven had.

— De laatste brieven uit Perzie melden, dat Hassan-Ali-Khan, als gevolmagtigd gezant van den Schach, naar Konstantinopel zou vertrekken. De Perzische regering heeft een regt van 12 pCt. gelegd op alle Perzische koopwaren, die voor Bagdad bestemd zijn.

— De zaken van Montenegro gaan geen stap vooruit. Intusschen is het niet meer twijfelachtig, dat Oostenrijk en Rusland al het mogelijke aanwenden, om langs den diplomatieken weg tusschenbeide te komen. Het dagblad *Hirlap* van Pesth berigt, dat de zending van den Oostenrijkschen Graaf *von Leiningen* een dubbel doel heeft. Eerstens moet hij aan de Ottomannische Porte ernstige vertoogen indienen nopens de handelsbetrekkingen tusschen beide landen, en tweedens de zaak van Montenegro, voor zoo verre zij Oostenrijk aangaat, behandelen en voorstellen een gematigden weg in te slaan.

— De laatste berigten van Constantinopel over Triest van 22 Januarij ontvangen, deelen mede, dat men in die hoofdstad zeer ongerust over de Montenegrijnsche zaken begint te worden. Na de hoop gekoesterd te hebben, van door de herstelling van den zedelijken invloed der Porte op hare Christen-onderdanen de gewigtigste resultaten te zullen erlangen, ziet men thans, maar te laat in, dat de uitslag dier expeditie, welken zij ook, uit een militair oogpunt beschouwd, wezen moge, overwinning of nederlaag, in alle gevallen oorzaken zal opleveren tot nieuwe vernederingen van het gouvernement des Sultans, want indien er overwonnen wordt, ziet het zich bedreigd met eene vreemde tusschenkomst in het belang der overwonnenen, welke het onmogelijk zal zijn af te wijzen. Rusland en Oostenrijk zullen die tusschenkomst tot bemiddeling aanbieden, of beter gezegd, hebben haar reeds aangeboden en de Sultan is wel verpligt die aan te nemen.

Het gouvernement ziet dan ook zelf het gevaar in, waarmede het bedreigd wordt en om het af te weren, is er nu reeds sprake om de Bosnische Christenen, die meer bepaaldelijk door Oostenrijk beschermd worden, eenige gunsten te verleenen. Dien ten gevolge, zegt men te Constantinopel als bepaald waar, zou de magtiging afgegaan zijn, om hen een zeker aantal nieuwe kerken te doen bouwen.

Al die omstandigheden, waarvan een ieder den mond vol heeft, hebben eenige verwikkelingen in het ministerie moeten te weeg brengen. Men zegt dan ook dat de Groot Vizier op het punt gestaan heeft, afgezet te worden en hij slechts gered is geworden door de tusschenkomst van eenen hoogen invloed, die van Rusland, welke te dezer dagen meer dan ooit te Konstantinopel voorheerscht. Er was ook sprake van de ve vanging van den minister van buitenlandsche zak *Fuad Effendi*, door *Sarffell Effendi*, eerste secreta en tolk van den Sultan, terwijl om de ongenade v eerstgenoemde te minder te doen doorkomen, hij m eene zending in Europa belast zou worden.

Ofschoon dan ook het ministerie zeer verwikkeld schijnt het toch niet, dat de Sultan tot *Reschid*-Pa en de partij der hervorming terug keert. Integend brengt de tegenwoordig heerschende invloed hem geheel anderen weg op. Men gelooft dan ook. d eene verwijdering van *Reschid*-Pacha spoedig zal pla hebben en de omstandigheid, welke het gerucht daa van verlevendigt, bestaat in de benoeming van *Al* Pacha oud-minister van binnenlandsche zaken, daar Groot Vizier en een der verlichtste mannen van Turk tot gouverneur van Smirna, wordende die betrekkin voor een man die zulke gewigtige plaatsen bekleed zoo vele bewijzen van gehechtheid aan den Sultan g geven heeft, beschouwd als eene eervolle verbannin Te gelijker tijd, dat men de vrienden van *Reschi* Pacha verwijdert, gaat men ook voort de grieven te rakelen, welke men tegen hem ingebragt heeft. voormalige ontvanger der Douanen onder zijn bestuu *Djézaerli*, tegen wien reeds een crimineel onderzo is begonnen, is in de gevangenis overgebragt en m spreekt er zelfs van dat *Nafiz*-Pacha minister van nancien met *Rachid*-Pacha, in regten vervolgd worden.

— *Abdel Kader* is den 16den Januarij naar Brou vertrokken, alwaar de Fransche Vice-Consul door e gewoon consulaat vervangen zal worden.

— Volgens de laatste brieven van Damas, aan courant van Triëst en andere dagbladen gerigt, du de oproerige beweging in de Horan steeds voort. Drusen weigeren immer stijfhoofdig, zich aan de co scriptie, welke men hun wil opleggen, te voldoen. hebben zelfs de tusschenkomst van de Engelsche Dip matie van de hand gewezen en geweigerd om in sch de conscriptie aan te nemen, gelijk men hun heimel aangeraden had, dringende zij er op aan, om een f man te erlangen, welke hun van de militaire die vrijstelt. De Porte zal daarin echter niet toestemm en men kan de opening der vijandelijkheden met lente verwachten.

— Men schrijft uit Bosnie aan de Lloyd, dat de Chr tenen eene zending naar Rome willen doen afgaan, de bescherming van het hoofd der kerk tegen de o derdrukking der Turken af te smeeken.

CALIFORNIE.

De tijdingen van dit goudland, loopende tot het laat der maand November van het vorige jaar, zijn niet z belangrijk; de zware regens noodzaakten de mijnw kers om de werken in een groot aantal der *placers* staken. De burgers van Los Angelos hadden zich, ee gen tijd geleden, vergaderd om een onderzoek te d naar den moord van den generaal *Bean*. Twee moordenaars ontdekt zijnde, zoo is een hunner onm delijk door het volk op den 29sten November opgehang zullende meer dan waarschijnlijk de andere ook wel re dat lot hebben ondergaan. Den 10den dier maand is St. Francisco een spaniaard ter dood gebragt, die e zijner landgenooten had vermoord. Dat is de eerste w tige ten uitvoerlegging van een doodvonnis, welke Californie heeft plaats gehad en dit droevig scho tooneel had een groot aantal toeschouwers uitgelo zonder dat echter de rust een oogenblik gestoord we De veroordeelde lag buitengewoon veel stoischen m aan den dag.

ZUID-AMERIKA.

Volgens berigten van St. Thomas d.d. 19 Janu heerscht de gele koorts minder sterk in de West-Ind dan vroeger. Alleen op genoemde plaats rukte zij de meeste slagtoffers weg. Aan boord van het op reede liggende Engelsche oorlogschip *Dauntless* zijn manschappen aan die ziekte overleden. De Engels admiraal, in deze wateren het bevel voerende, h gelast dat die bodem naar het noorden zou vertrekk maar het ontbreekt, zooals men wel begrijpen kan, de noodige matrozen om dien last ten uitvoer te br gen. De kapiteins der overige schepen, welke het kader zamenstellen, weigeren stellig, volgens een reg ment, hetwelk hun in dat geval daartoe het regt ge om een enkele hunner manschappen af te staan. een voet aan boord van de *Dauntless* zet, is bijna ker te zullen sterven.

De besmetting heeft ook nog niet in de Barbade Lucie, Martinique en te Guadeloupe opgehouden. N heeft de dood, wordt er in een brief van eerstgeno plaats geschreven, sedert 1816 zoovele offers weggem Te Antigoa is de bevolking meer dan vertiend en welgezetenste lieden zijn bijna allen overleden.

— De Jesuiten zijn bepaaldelijk in de nieuwe we minder gelukkig dan in de oude. Zij hebben zich den laatsten tijd te Guayaquil magtig met de polit zaken willen bemoeijen, doch zijn niet geslaagd.

---

mij liefhebben, daarvan ben ik zeker. Mark! ik bezweer het U, als het nog tijd is, red mij, red U zelven.

— Meent gij dat werkelijk, freule! antwoordde Mark, zijn breiwerk ver van zich afgooijende. Wij kunnen het beproeven . . . . . . Maar neen, het is reeds te laat. Gij zoudt den gevaarvollen weg, dien ik daar zoo even gevolgd heb, niet kunnen afdalen en het enkel uwen dood verhaasten en des te verschrikkelijker doen zijn.

— Maar het is ten minste niet te laat voor U, Mark! gij zijt nog sterk, vlug ter been en gemakkelijk kunt gij de heide bereiken . . . Indien iemand de gevolgen mijner onvoorzigtigheid moet dragen, dan ben ik het — ik alleen.

— Gij vergeet, freule! dat ik in uw lot deelen wil hoe het ook zij . . . . Niettemin kunnen wij iets tot onzer beider redding beproeven.

En hij haalde uit een hoek eene vogelkooi met een paar duiven, welke hij kort te voren voor Valeria, onder het voorwendsel van verstrooijing in hare eenzaamheid, had medegebragt. Hij nam de beide vogels er uit en ging naar het venster om het te openen, maar bedacht zich.

— Neen, mompelde hij in zich zelven, op het plat is meer kans; en hij wendde zijne schreden naar den trap in den kleinen toren.

— Maar wat wilt gij den toch doen, Mark? vroeg Valeria, hem verwonderd nastarende.

— Blootelijk van onzen toestand kennis geven aan iemand, die al het mogelijke zal doen, om ons te redden. Hij heeft het voorzien, wat nu gebeurt, en van zijne voorzigtige voorzorgen hangt alleen onze redding af.

Valeria vroeg niet, wie die persoon was, die zooveel belang in haar lot stelde. Waarom zulks ook nog te vragen? Zij volgde den grijsaard, die den donkeren trap opklom, in iedere hand eene duif houdende. Boven gekomen had Mark eenige moeite, om de deur van het plat te openen; het was even als of een zwaar ligchaam aan den buitenkant weerstand bood. Eindelijk overwon hij dien weerstand door een krachtigen duw; het zand, reeds op het dak gestapeld, was de oorzaak dier moeijelijkheid.

Een hevige dwarlwind, welke zich suizende in den toren verloor, verblindde beiden op het eerste oogenblik, maar zich achter een steenen schilderhuis, dat in vroegere eeuwen tot schuilplaats voor de wachters gediend had, stellende, konden zij zich een denkbeeld maken van het schrikkelijk tooneel, dat hun omringde.

De nacht naderde, ofschoon zich in het westen nog een bleek, roodachtig schijnsel vertoonde. De daar even nog zoo heldere hemel was met eenige rosachtige wolken bedekt welke zich naar alle kanten van den gezigteinder uitspreidden; op de aarde, reeds in duisternis gehuld, outwaarde men ter naauw nood, bij tusschenpoozen, de golvingen der heivel de donkere groepen pijnboomen of de schuimende b der zee. Alles verdween achter eene dikke zandw welke, van den grondslag der duinen opstijgende, hemelhoog verhief, en het huilen van den wind sc zelfs den stevigen toren op zijne grondvesten te beven.

— De Heilige Maagd helpe ons! riep Valeria schrikt uit, nimmer zag ik zulk een storm.

— Die arme vogels zullen misschien niet tegen wind kunnen invliegen, zeide Mark ongerust, de ven onder zijne kleeding verborgen houdende; bo dien is het nacht en wie weet, of zij hunnen weg in het donkere zullen kunnen vinden. Om 't deze nacht nog moeten zij hare dienst verrigten o zijn verloren.

Hij wachtte, om de vlugge boodschappers lo laten, de luwte tusschen twee windvlagen af. te Valeria een kus op hun schoon gevederte drukt het met een traan bevochtigde, misschien hem g kende, dien zij gingen opzoeken. Toen nu de een weinig bedaarder scheen te zijn, opende zijne handen en wierp de vogels in het luch Maar hij had het gunstige oogenblik slecht bere want naauwelijks hadden de duiven hare vl uitgespreid, of eene nog hevigere windvlaag d

president heeft daarop, in overeenstemming met de kamers, hunne uitdrijving bevolen. Bij het vertrek van den stoomer *Plata* (11 Januarij) waren 38 hunner voor Panama aangekomen, doch de gouverneur van die haven had geweigerd hun te ontvangen.

INGEZONDEN STUKKEN.

Electro Biologie.

Sedert eenigen tijd is de goede gemeente in verbazing en bewondering verzonken, omtrent het vertoonen van eenige verschijnselen, die voor het eenvoudige begrip onverklaarbaar zijn; ze zijn in de nieuwspapieren verhaald in afwachting dat ze in de Kermis-annonces zullen schilderen. — » voor eene schelling entrée'' — waar de welwillende kan heen gaan » to make a fool of himself, or to see others play the fool,'' met eenige wonderbaarlijke variaties van wat hij buitendien alle dagen op de gewone en dagelijksche manier doet en ziet doen, maar wat hem niet opvalt, uit de goede oude oorzaak, dat de mensch gewoonlijk het minst ontdekt, wat het naast bij hem is, en zoodra een toeval hem er op wijst, crie au miracle.

Het is met het doel om dit mirakuleuse eenigzins tot het begrijpelijke te ontwikkelen en meer nog, om op het gevaar te wijzen, 't welk uit misbruik van wetenschap ontstaan kan, dat de volgende gedachten hier worden medegedeeld.

Wij moeten hiertoe uitgaan van de oude Adage: de mensch bestaat uit ligchaam en geest, de eene vergankelijk, dat is, zich ontbindende en in andere vormen oplossende, de andere onvergankelijk, dat is, na ontbinding tot den eeuwigen oorsprong aller krachten terugkeerende. Bij het normale leven werken beide in harmonie (mente sanâ in suno corpore); maatschappelijk leven, beschaving en alle ontwikkeling is het gevolg en tegelijk het bewijs, dat de geest tot eene immuabele en superieure grootheid behoort, die de vergankelijke stof tot handelen dwingt; en welker grond onbepaald — die van het ligchaam daarentegen streng bepaald is.

Ik zeg, dat beide in den normalen toestand harmonieus werkên; daaruit mogt men afleiden, dat deze werking in den abnormalen toestand (hetzij die door natuurlijke of kunstmatige invloeden ontstaat) onregelmatig, ziekelijk, doelloos of hoe ge het noemen wilt, worden zal; de idioot wordt dan het dier gelijk en voedsel is zijn hoogste begrip; terwijl de hooge wijsgeerige geest het ligchaam ondermijnt en langzame ongeregeldheid der levensfunctien wordt waargenomen (ziekte der geleerden.)

Beide krachten nu — en hier komt het op **aan** — kunnen echter geisoleerd werken. De landbouwer die bij zijnen zwaren arbeid zijne geheele aandacht op de voren en het ploegijzer gevestigd heeft, denkt in het geheel niet verder. Even zoo de ambachtsman, bij wien eerst dan weder de werking der intellectie vrij wordt, zoodra de ligchamelijke handeling door oefening geheel werktuigelijk geworden is, zoodat hij onder 't werk een' zang aanheft of een verhaal tot zijn' kameraad rigt, ja zelfs zijne physische krachten meer en meer tot werktuigen gewennende, de geest volkomen daarbuiten kan bezig houden en daardoor dikwijls tot resultaten komt, verre boven zijnen stand of zijne opvoeding verheven. Volgens dezelfde wetten isoleert zich de geest bij het droomen, het nadenken, de herinnering en bij uitzigten en dan ook somtijds zoo sterk, dat het scheppende vermogen er merkbaar wordt, in het vormen van nimmer gekende gedaanten en gezigten van den slaap, in nooit te gebeuren voorvallen der toekomst en in verfraaijing van de alledaagsche tooneelen der jeugd. (1)

Maar niet alleen is er *isolatie* van ligchaams- en geestkrachten: er is evenzoo overmagt van buiten; en juist zoo als wij het bij alle natuurkrachten in de zigtbare wereld dagelijks waarnemen, zoo overmeestert de sterkere den zwakkeren geest. Dit weet wel ieder beschaafd, nadenkend mensch, maar heeft het zich zelden of nooit zoo in abstracto voorgesteld; heeft zich zelden de rede gevraagd, waarom hij zijne meerderheid bewust werd of zijne minderheid gevoelde, zich sterk genegen of afstootend aangedaan jegens menschen, waarmede hij voor het eerst in betrekking komt. Voeg hier nog bij, dat de schilderachtig verhalende zijnen toehoorder met gesloten oogen, in den geest kan doen zien wat hij hem wil voorstellen, hem terugbrengt in vroegere situaties en hem, naarmate hij sterker » bezield'' wordt, eindelijk volkomen en geheel isoleert en brengt waar hij zelf met den zoo sterk in werking gebragten geest bezig is, dan hebt gij hier klaar en duidelijk de magnetische kracht, de biologie en alle die nog zoo onverklaarde en alhier kunstmatig voortgebragte werkingen, in hunne natuurlijke vormen en in hunne normale handeling.

Dit is de graad van intellectuele werking (wilskracht) die de natuur heeft veroorloofd, en welke niet kan overschreden worden dan ten koste van afmatting en verlamming; want volkomen als bij de ligchaamskracht werkt ook de overspanning op den geest en die eeuwige wet is niet te ontduiken. Hetzij die overspanning nu door te lang denken, te veel studie, door magnetisme of biologie wordt daargesteld, dat is om het even; de eerste is overdrijving der normaal geplaatste functien in natuurlijke rigting en de laatste datzelfde met kunstmatiglijk van buiten aangebragten invloed. De eerste verlamming zal in de meeste gevallen door rust te genezen en dus tijdelijk zijn, terwijl de laatste, als tegennatuurlijk, ook meest ongeneeslijk zal wezen en dan de indruk — of beter verkromming — van de rigting der krachten voor immer zal blijven bestaan; en die verkromming heet: krankzinnigheid.

Laat dus de niet nadenkende bioloog tot gewetenlijk en billijk nadenken terugkeeren — aan het vleiende opwekken van verbazing tegenstand bieden — en geene ongekende reuzenkracht in beweging brengen, toen eene toevallige ontdekking hem aan het einde van eenen hefboom heeft geplaatst, vóór dat hij de lengte van dien hefboom en de uitwerking op het last-einde volkomen kent, omdat het op het geweldig verplaatsen van het geestvermogen en den wil van zijnen natuurgenoot aankomt. Laat aan *Farodaij* en zijne groote geestverwanten de bedachtzame zorg, om hunne waarnemingen der harmonie tusschen electriciteit en magneet verder uittewerken en aan de geneeskunst en hare conscientieuse onderzoekingen, om derzelver werkkracht op den geest vooraf in bepaalde wetten aantewijzen.

Laten wij te vreden zijn met onze natuurlijke biologie, met de superioriteit die ons door beschaving, heldere zin en zuivere beginselen verleend wordt en waardoor wij zooveel tijds kleine zwakke mannekens een' grooten hoop zwakgehersend gepeupel zien biologeren, om ze tot groote zotheden, soms ook tot eene gezonde handeling te éénstemmen; — met de biologie waardoor de dichter, de wijsgeer, de historieschrijver en de redenaar, Göthe, Pascal, Gibbon, Hoofd, ons nog na eeuwen tijds biologeren in die edeler faculteiten van de intellectie dan in die, welke onmiddelijk grenzen aan de dierlijke zintuigen en dáárom zoo gereedelijk aan de werking van het electro-magnetisme gehoorzamen; en den oppervlakkigen skeptiek met dezelfde verwaandheid zijn materialisme voorspiegelen, als den oppervlakkigen wiskundige zijn oneindig onberekenbare ontkennen doen, omdat beide niet buiten hunne assymptoten kunnen denken.

Is ons deze biologie onvoldoende of te hoog, wel! dat wij ons dan vergenoegen met den *natuurlijken* graad van verstandelijke minderheid, zonder die door galvanische kunstmiddelen in dwaze figuren voor de aanschouwers daar buiten ten toon te stellen.

X.

(1) Ik vermeen details voor den beschaafden lezer niet noodig; maar herinner toch, hoe volkomen wij ons de smaak van vruchten, dranken, spijzen kunnen voorstellen; het *watertanden* op de gedachte van iets smakelijks; het *walgen* (somtijds tot brakens toe) bij het voorstellen van iets walgelijks, wat is dit anders dan biologie — of beter — dan de natuurkracht en hare werking op de zintuigen die de biologie kunstmatig in beweging brengt?

ZEETIJDINGEN.

Aangekomen

Brouwershaven 3 Febr. Van Oldenbarneveld, J. W. Verberne, v. Batavia.
Hellevoetsluis 28 Jan. Maria Anna, L. G. Verbeek; Mary Goddard, N. Koens; Fop Smit, K. J. Zwart, allen v. Batavia.
Texel 26 Jan. Wassenaer, A. Hofstee; Amicitia, D. Crap Hellingman beid, v. Batavia.
30 Javaan, G. Teensma, v. Batavia.

Vertrokken

Brouwershaven 23 Jan. Osiris, G. Crans, n. Batavia.
24 Formosa, J. F. Verschuur, n. Padang.
Hellevoetsluis 24 Jan van Galen, P. H. de Boer; Schoonderloo, A. F. Marmelstein; Jacatra, T. Buys; Soolo, M. Korteland; Loopuyt, C, C, Bouwmeester, allen n. Batavia.
26 Mappa, Mulder, n. Batavia.
2 Febr. Dankbaarheid aan de N. H. M, J. Krol, n. Batav.
24 Neptunus, P. Schuurman, n. Batavia.
4 Febr. Dionysia Catharina. C. J. Jaski, n. Batavia. — Willem Barendsz, W, Landzaat, dito en Menado.
Vlissingen 24 Jan. Z. M. fregat Prins Frederik der Nederlanden, kapt. van Braam Honckgeest, n. Batavia.

Vreemde Havens.

Londen 23 Jan. Richard Thornton, Dallars, n. Batavia vertrok den 26sten v. Deal.
Deal 28 Jan. Jenny Lind, Lloyd, (v. Londen) n. Batavia
Bij Deal 26 Jan, Soolo, Korteland, v. Rotterd. n. Batavia.
28 Loopuyt, Bouwmeester, v. Rotterdam n. Batavia.
Bij Dover 27 Jan. Mappa, Mulder. v. Rotterd. n. Batav.
2 Febr. v. d. Palm, Ogterop. (v. Rotterdam) n. Batavia na geeindigde reparatie.
Poortland 20 Jan. Staatsraad Baud. de Jong, v. Amsterdam, vertrok den 24sten n. Batavia.
Plymouth 23 Jan. Yssel, Messen, v. Batav. (n. Rotterd.)
Bij Queenstown 23 Jan. Rowallan, Bolton, v. Batavia, heeft orders voor Londen bekomen.
Cuxhaven 22 Jan. Eleanor, Stark, v. Ratavia.
St. Nazaire 22 Jan. Robert Peel, Derchon, n. Macasser.
Royan 25 Jan. Havre & Java, Martin. n. Batavia.
Havre 19 Jan. Arche d' Allinace, Cazalis, v, Padang — Cygne, Gignaux, v. Batavia.

---

vorigen, maakte zich van haar meester. Zij slaakten een noodkreet, dwarrelden een oogenblik verblind in het rond en verdwenen. Wat was er van haar geworden? Had de storm ze ter neer geslagen en onder het zand begraven, of hadden zij de hoogere, stillere en helderer luchtstreken kunnen bereiken? Noch de herder, noch Valeria kon zulks, te midden van de vreeselijke werking der natuur, ontwaren.

Stilzwijgend gingen zij naar beneden, nadat Mark zorgvuldig de deur van het plat gesloten had. De avond-maaltijd stond gereed, doch noch de meesteres, noch de dienaar konde er iets van nuttigen. Het uur van slapen kwam aan.

— Mark! zeide het meisje op een plegtigen toon, laten wij zamen bidden; wie weet of wij, gelijk gij zeidet, wel den dag van morgen beleven zullen.

Zij knielden naast elkander en Valeria deed hardop een vurig gebed, hetwelk de grijsaard bij zich zelven herhaalde. Daarna ging ieder in zijne kamer.

De dikke muren van het kasteel beletten het geloei des storms van buiten te hooren; evenwel kon Valeria, die zich geheel gekleed had neergelegd, niet slapen. Eerst tegen den morgen overwonnen hare vermoeidheid en uitputting die slapeloosheid en zij sluimerde in. Toen zij wakker werd, kwam het haar voor, dat het reeds laat moest zijn, en toch was het stikdonker om haar. Zij sprong van het bed en ging rondtastende naar het venster, maar vruchteloos stootte zij met al hare krachten tegen het luik, het wilde niet opengaan.

Verschrikt schreeuwde Valeria uit alle magt om Mark; met een licht in de hand kwam de herder aanloopen.

— Hetzelfde is mij met de deur daar boven overkomen, zeide hij met eene doffe stem; de vereenigde krachten van tien mannen zou haar niet de geringste beweging doen maken.

— Heeft het duin dan reeds den top van den toren bereikt, Mark?

— Mogelijk niet, freule; maar het steekt reeds boven onze vensters uit en op het plat heeft zich zulk een dikke laag zand opeengestapeld, dat zij van dien kant den toegang van licht en lucht verhindert. Wij zullen ons die duisternis moeten getroosten, tot dat men ons komt helpen.

— Gij gelooft dan, dat men komen zal, Mark? vroeg Valeria angstig; maar indien de duiven, welke gij gisteren avond losliet, eens waren omgekomen?

— Ook dan nog, want onze toestand zal spoedig bekend zijn. De kleine Piet, mijn neef, zal heden morgen wel reeds aller aandacht opgewekt hebben en des noods begeeft hij zich naar Bordeaux om Uwen neef van deze gebeurtenis kennis te geven. Uwe rijke bloedverwanten zullen dan dadelijk met een groot aantal werklieden op weg gaan en ons redden.

Ja, Ja, Paul zal ons redden, niet waar? schreeuwde het meisje als buiten zich zelve, maar goede Mark hoe lang denkt gij, dat het duren kan, alvorens die hulp aankomt?

— Niemand weet het hoe lang die verschrikkelijke storm aanhouden zal en dan zelfs, als hij bedaart, zal men nog twee of drie dagen moeten wachten, om het duin den tijd te geven zich te zetten, anders loopen de werklieden gevaar er onder begraven te worden.

— Wat, drie dagen en misschien nog langer te moeten wachten, Mark? antwoordde Valeria met schrik. Onmogelijk! ik heb er noch de kracht noch den moed toe, en buitendien, komt het U ook niet voor, dat de lucht hier reeds zwaar en stikkend wordt.

— De daadzaak was waar, maar de grijsaard wilde daarin nog niet toestemmen.

— Moed gevat, freule! hernam hij; uit voorzorg voor het geen gebeuren mogt, heb ik niets veronachtzaamd, wat ons bestaan rekken kan; wij ontbreken geene levensmiddelen; de put in den kelder levert overvloedig water op en wij hebben nog eenige pakken harstkaarsen. Heb derhalve geduld en vertrouwen wij op de Lieve Vrouwe van Arcachon.

Valeria loosde een diepen zucht, maar antwoordde niet.

(*wordt vervolgd.*)

Scheepstijdingen,

Door de Nederlandsch Handel-Maatschappij zijn in den loop der maand Januarij bevracht geworden de navolgende 23 schepen, als:

Voor Rotterdam: Dankbaarheid aan de N. H. M., kapt. J. Krol; India, R. J. Rijken; Jacatra, Th. Buijs Jz.; Jan van Galen, P. H. de Boer; Jonge Jan, W. van Hoogenstraten; Laurens Koster, D. R. Kleve; Maria Adriana S. van der Held; Hendrika, P. Admiraal: Mappa, J. Muller.

Voor Amsterdam: Dionysia Catharina, kapt. C. J. Jaski Oost India Packet, B. Bakker Gz.; Graaf Dirk III, A. J. van Nouhuis (van Dordrecht); 's Hertogenbosch, E. J. J. van d. Baak. (van dito); Biesbosch, M. van Rijn van Alkemade, (van dito); Christophorus Columbus, G. Groenewoud; Alida Willemina, G. E. Doornbos; Cornelis Houtman, J. H. Rolmans, Zwaluw, H. D. Visser.

Voor Dordrecht: Osiris, kapt. G. Crans; Tagal, J. F. H. Göbel.

Voor Schiedam: Lootsuyt, kapt. G. C. Bouwmeester; Soolo, M. Korteland.

Voor Middelburg: Schouwen, kapt. H. A. W. van Reede.

Schepen in Lading

Rotterdam.

Naar Batavia, Maria Adriana, S. v. d. Helt.
» » India, R. J. Rijken.
» Samarang, Anna, P. A. Kleynenberg.

Amsterdam.

» Christophorus Columbus, G. Groenewoud.
» Alida Wilhelmina, C. E. Doornbos.
» Soerab. en Samarang, Schoon Verbond, J. Veenstra.

Dordrecht,

» Tagal, J. F. H. Göbel.
» Biesbosch, M. van Rijn van Alkemade.

Scheeps-Berigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van.*	*Datum.*	*Naar.*
Maart...26	Engelsch	Julia	G. W. Britton	Shanghae	26 Februarij	London
» ...—	Nederlandsch	H. Willebrordus	P. Lammerse	Samarang	12 Maart	Schiedam.
» ...—	Amerikaansch	Revenera	S. Crowell	Whampoa		New York
» ...—	Russisch	Atka	A. W. Reedell	Shanghae	5 Maart	St. Petersburg

Aangekomen Schepen te *Batavia.*

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van.*	*Datum.*	*Agenten.*
Maart...25	Nederlandsch	stoomb. Padang	Persille	Padang	21 Maart	B. Kopersmit en co.
» ...—	Engelsch	H. B. M. brik Bittern	kapt. Sittart	Singapore	19 »	
» ...27	Nederl. Indisch	Lachmadij	Sech Sahak	Pakalongan	7 »	
» ...—	» »	Batavia	Tan Ingok	»	15 »	
» ...—	» »	stooms. Ambon	Bergner	Samarang	25 »	B. Kopersmit en co.
» ...—	Zweedsch	Solo	Kruise	K. d. Goede Hoop	21 Januarij.	E. Moormann en co.
» ...28	Nederlandsch	Sagitta	Lieuwen	Amsterdam	18 Novemb.	De Weerdt, Ruyl en co.
» ...—	»	Ternate	Cars	Whampoa	2 Maart	Van Ommeren, Rueb en co.
» ...—	Nederl. Indisch	Alnoer	Sech Baharmoes	Samarang	19 »	
» ...—	» »	Alnoer Salim	Said Alkaf	Cheribon	22 »	
» ...—	Engelsch	Flora Kerr	Paul	Glasgow	22 Novemb.	Martin, Dyce en co.
» ...—	Spaansch	stooms. Juno	D. Jose de Baragura	Manila	13 Maart	Maclaine, Watson en co.

Vertrokken Schepen van *Batavia.*

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar.*
Maart...27	Nederl. Indisch	Naga Laut	Winter	Samarang
» ...28	Nederlandsch	Ridderkerk	Noltee	Nederland
» ...29	»	Z. M. stooms. Batavia	luit. t/z. van der Moere	Singapore
» ...30	Nederl. Indisch	stooms. Padang	Persille	Soerabaya
» ...—	» »	Marzoek	Sech Soenkap	»
» ...—	Zweedsch	Solo	Kruise	»

In lading liggende Schepen te *Batavia.*

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsch	Doelwijk *	Kramer	Nederland	B. Kopersmit en co.
»	Elisabeth Antonia	Schippers	in reparatie	»
»	Catharina Johanna	Jaski		»
»	Nijverheid	Bus	Tjilatjap	Maclaine, Watson en co.
»	Sagitta	Leeuwen	Samarang en Soerabaya	de Weerdt, Ruyl en co.
»	Ternate *	Cars		van Ommeren, Rueb en co.
Nederl. Indisch	Mary Anna Sophia	Radjie	Benkoelen	D. N. Buijs & co.
» »	Tjaij Goan	Tan Teksoeij		
» »	Djoharie	Mohamad Assek	Samarang	Coulster en co.
» »	Almansboor	Sech Jamanie	Banka	»
» »	Nawan Eljóesoer	Monteiro	Banka	Coulster
» »	Jenoer	Said Sahaboedin	Samarang en Soerabaya	»
» »	Ambon	Bergner	Samarang	B. Kopersmit en co.
» »	Batavia	Tan Inghok		
» »	Lachmadij	Sech Sehak	Cheribon en Tagal	Coulster en co.
» »	Alnoer	Sech Baharnoes	Samarang	»
» »	Alnoer Salim	Said Alkaf		»
» »	Orestes	Jo Ago	Banka	Haager en Schuurman
» »	Aldrossie	Sech Altass	»	Coulster en co.
» »	Indramayoe	Gouw Tjoeeng	Indramayoe	
Spaansch	stoomb. Juno	D. José de Baragura	Australia	Maclaine, Watson en co.
Engelsch	Glendaragh	And. White	Cork	»
»	Columbine	Spencer	»	»
»	Margaret West	Bauman	London	Martin, Dyce en co.
»	Flora Kerr	Paul	Singapore	»
Amerikaansch	N. B. Palmer	G. B. Lower	New-York	Paine, Stricker en co.
»	Frances Whitney	Silver	in reparatie	
Hamburgsch	Ceasar Godefroi	Bohn	Nederland	Metzendorff, Wilmans en co.
»	Herder	van Hagen	»	Busing, Schröder en co.
»	Nicoline	Vallesen	»	»
Hanoversch	Esperance	Mennen	Hamburg	Metzendorff, Wilmans en co.

De Nederlandsche Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *.

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met het Ned. schip *Catharina Johanna*, de heeren *P. Chaussa, A. W. L. J. Hester, J. C. Carter.*

Met het Ned. Ind. stooms. *Padang*, de heeren *van der Hoff, Holy, Harst, Negles Joel;* mevr. *Blok en 3 kinderen; een schipbreukeling van Engano; Z. M. troepen.*

Met het Ned. Ind. stooms. *Ambon*, de heeren *de Wit en familie, Gesbie, Charant, Jansen en 2 zonen, Breton, Neys, Helfrich, Blaker, Wilson, Meyer, Bodemeyer, Krook van Harpen, twee heeren de Mol van Otterloo, id. de Lange, id. Wyth;* mejufvr. *van Thol; Z. M. troepen.*

Met het Ned. Ind. schip *Lachmady*, de heeren *H. Harke..a, W. Kuypers, J. A. Canterviescher.*

Met het Spaansch stooms. *Juno*, de heeren *H. Baretto, Weves.*

Met het Ned. schip *Ternate;* 4 *Chinezen.*

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met Z. M. stooms. *Batavia*, de heeren *L. Hoogenstaaten en 4 bedienden, J. London en 1 bediende, van Hogendorp en echtgenoot en 1 dochter, Hennekind, H. W. van Woelderen en echtgenoot en 1 dochter, Campbell en echtgenoot, J. van Maanen en echtgenoot en 2 kinderen, Rose, M. Renlek,* 1 *europesche vrouw;* 1 *inl. bediende; Z. M. troepen.*

Handels-Berigten.

Aanvoer.

Van Padang per Ned. Ind. stoomschip *Padang*. kapt. Persille. agt. B. Kopersmit en co.

4 batta. paarden 3 th. goudwerk 32 do. stofgoud. $56^{41}/_{100}$ pic. rott.
600 pic. koffij. *Eilbracht.*
11 th. stofhoud. *Sech Nasar Temimi.*
$7^{1}/_{2}$ pic. benzoin. *Said Moht. Aijdroes.*
$3^{?}/_{100}$ do. foelie. $1^{41}/_{100}$ do. notenmuscaat. *Metzendorff, Wilmans en co.*
$338^{21}/_{100}$ pic. koffij. *Eilbracht.*
3500 do. idem. *N. H. M.*

Van Padang per N. I. bark *Orestes* gez. Jo Ago.

1 pak kruidnagelen. 1 wagen. 6 batta paarden. *Order.*
2720 pic. rijst. $678^{20}/_{100}$ do. rotting. 20 do. klapper olie. 40 kn. gez. eijeren. 1300 baaltjes zeep. 30 pic. tabak. 25 do. notenmuscaat $12^{40}/_{100}$ do. foelie. $20^{7}/_{100}$ do. binn. kalk. $37^{85}/_{100}$ do. gom elastiek. $3^{80}/_{100}$ do. zw. vogelnestjes. $4^{28}/_{100}$ do. was. 150 do. zwarte peper. *Gezagvoerder.*
$20^{75}/_{100}$ pic. notenmuscaat. 5 do. foelie. *Hunter, Houghton.*
$2^{70}/_{100}$ pic. notenmuscaat. 400 do. zwarte peper. *Gouw Kiankian.*
$4^{00}/_{100}$ pic. hoorn. *Gezagvoerder.*
$340^{??}/_{100}$ pic. witte peper. *N. H. M.*
100 pic. zwarte peper. 42 do. dammer. $^{40}/_{100}$ do. oliphantstanden. 3 kn. specerij olie. *Lien Boe.*
$12^{07}/_{100}$ pic. not. muscaat. $6^{72}/_{100}$ do. was. 4 do. vogelnestjes. $3^{33}/_{100}$ pic. tripangs. 54 catt. foelie. *Tan Koengoan.*
15 pic. gom elasticka. *Hunter, Houghton en co.*

Van Manila per spaansch stoomschip *Juno* kapt. D. Jose de Baragure, agt MacLaine, Watson en Co.

258 pak sigaren, 93000 st. sigaren, $799^{15}/_{100}$ pic. suiker, $448^{75}/_{100}$ do. koffij, 243 kn. zeep, 1 do. sigarenkokers, 17 pk. strohoeden, 21 kn. geld, 26 pic. sapanhout, 3 vn. eijeren, 250 ton steenkolen, *Lading bestemd voor Australie.*

Van Gothemburg per zweedsch schip *Solo*, kapt. J. M. Kruse, agent. E. Moorman en co.

4261 staven ijzer, 406 tob. staal, *lad. v. Soerabaya.*

Van Singapore per ned. schip *Catharina Johanna*, kapt. Jaski. agt. B. Kopersmit en co.

23 v. verf. 78 bund. planken. 10 led. vaten. *Busing, Schroder en co.*
33 bn. goenijzakken. *Order.*
22 do. do. *B. Andreas.*
32 do. do. *Martin, Dyce en co.*
60 do. do. *Arathoon.*
3 k. ijzerwerk. *Adam en co.*
200 bn. tawe. *Metzendorff, Wilmans en co.*
42 bn. goenyzakken. 50 do. gram. 50 do. zaad. *J. Arathoon.*
22 bn. goeniezakken. *Marcatich.*
542 kn. sago. *Hunter, Hougton en co.*
9 k. manufacturen. *Adam en co.*
72 kn thee. 5 md. staal. 3 do. verf, 2 kn. vermilioen. 30 bund. papier. *Chio Jeo.*
1 k. schrijfbehoeften. 12 do. manuf. 1 baal do. 72 k. schengerwerk em. *Pitcairn, Symen en co.*
15 zakk. gram. *Martin, Dyce en co.*
73 zakk. gram. 40 do. salpeter. 42 do. zaad. 66 bn. goenijzakken. *J. Arathoon.*
500 planken. 55 pakk. touwwerk. 59 zakk. zaad. 51 bn. goeijzakk. 6007 planken. 30 zakk. gram. 153 pakk. touwwerk. *Joachim.*
50 zakk. tarwe. *G. Joseph.*
2 v. tabak. 28 pakk. houtwerk. *Morgan, Melbourn en co.*
13 kn. wijn. *Burt, Myrtle en co.*
2893 bund. aardewerk. *Tjia Te.*
6 pakk. chin. goederen. *Waits, Stuve en co.*
85 k. thee. 1. do. vermilioen. 1 do. zijde. 200 v. verf, *Lim Hoa.*
11 md. eetwaren. 26 bund. papier. *Lim Jie.*
10 md. pajongs, 100 pk. chin. goederen. 18 coll. eetwaren. *King Tjong.*
16 md. was. 4 k. 2 b. diverse goederen. *Said Hassan Mohamat Aijdient.*
1 pakje dollars. *Hughan en Muller.*
3 k. div. goederen. *Martin, Dyce en co.*

Van Indramayoe per N. I. bark *Indramayoe.* gez. Gouw Tjoey Seng.

280 pic. rijst. *Lim Kwe Seey.*
$4642^{33}/_{100}$ pic. rijst. 1 k. kramerijen. 1 klok. 6hoofdstellen. 1 gewigt. *Tiedeman en v. d. Burg.*

Uitvoer.

Naar Nederland via Samarang per Ned. schip Mercurius kapt, W. Veeneman.

9 kn. meubelen. 1 do. schoenen. gebr. *Roselje en co.*
20 ks. bitter. *N. Lange en co.*
9 kn. mignonetten. 3 do. roode chits. 3 do. cambricks. 1 do. kant. behoeften 200 do. madapollams. 1 kt. monsters. 7 do. sarongs. 16 do. aardewerk. *N. H. M.*
2 kinder hoedjes. 1 kt. kramerijen *Pesch.*
8 kn. manufact. 100 ks. cognac. 20 kn. papier. *B. Sanier Suer*
en co.
1 kt. 1 zilv. thee servies. 1 do. lijnwaden 1 do. divers. *John F*
en co.
4 kn. papier. *Willems qq.*
1 kt. sigaren. 20 do. wijn 2 ps dommekrachten. 1 do. slijp s
10 vs. boter 2 ps. hamm. 1 kt. modewaren en kramerijen. *Ha*
en Schuurman.
66 kn. katoen goederen. 100 pic. spiauter. 100 ks. blik. 17 kn. katoen. 4 do. idem. 27 bn. eng. twills. *Martin Dyce en co.*
18 roll. eur. touw. 60/2 vaten meel *H. Plump.*
29 kn. lijnwaden *Adam en co.*
3 kistje. regalen. 7 coll. divers. 6 pakk. boeken. 5 do. couran 100 pic. spiauter. *MacLaine, Watson en co.*
10 mn. champagne. 56 kn. zuren. 1 do. boeken. *Hunter. Houg*
en co.
26 kn. lijnwaden 30 vn. bier. 1 kt. man. sigaren. *Morgan, Melb*
en co.
14 kn. adr. rood katoen. 7 bn, wit. do. 5 kn. gedr. do.. *McE*
en co.
7 kn. ijzer ledikanten. 10 oxh. porter. *Burt, Myrtle en co.*
12 pedatie assen. 1 geemb. rolzink. 1 pakj. gewigt. 3 st. do..
Ommeren, Rueb en co.
14 kn. kat. manufact. 1 do. hoeden. 1 gew. sarongs. *Metzend*
Wilmans en co.
2 kn sarongs. 2 do. fluweel. 2 do. doeken. 1 do. kain pandjang do, ks. rhijnwijn. *E. Moorman en co.*
30 do. champagne 39 coll. provis. *v. d. Broek en co.*
10 kn. ong. katoen. 5 do. geverfd do.. *Adam en co.*
6 kn. lijnwaden 100 keld. genever. 1 st. laken. 10 bos.
Kreglinger Dummler en co.
48 bn. 10 kn. manufact. *de Weerdt Ruyl en co.*
16 kn. wijn. 10 do. likeur. 4 do. spiegels. 4 do. glaswerk. 2 do. 1 do. lederwerk. 1 do. zeep. 2 do. kramerijen 2 do. geleesl 1 spiegels. *Bahre, en Kinder.*
300 pic. tin. 45 do. rotting. *N. H. M.*

Naar Singapore per Eng. schip Stephano kapt. Campbell,

70 kn. lijnwaden. 134 bn. do. 85 kn. do. 3 provis. 9 vn. glas 16 kn. wijn. 70 ton. steenkolelen. *aanb. gebl. vorige lad. v. Glasgow.*
170 pic niela. 95 do. arak. *Gouw Kangsoeij*
114 vs. brandewijn *E. S. Gering.*
40 vn. koolter. 15 keld. lijnolie 10 vs. loodwit. *Waits Stuve e*
11 kn. kajoe poetie olie. *Bahre, en Kinder.*
141 pic. suiker *Oeij Ingtjiang.*
10 do. buff. hoorn. *Adam en co.*
100 vs. spijkers. 1 kt. shawls. *Pitcairn Syme en co.*
2 kn. goud. en zilv. draad. *Morgan Melborn, en co.*
2 do. kat. goederen *Busing, Schroder en co.*
15 do. kramerijen. *Metzendorff, Wilmans en co.*
1 kt. sarongs. 8 bn. gams *Pitcairn, Syme en co.*
1 keld. lijnolie *Waits Stuve en co.*
175 pic. gomelastiek. *MacLaine. Watson en co.*
17 kn. lengkeng. 1 do. bat. doeken. 10 corg. do. slendangs. 38 chin. aschwater *Lim Hoa.*
1 pic. buff. hoorn. *Adam en co.*
187 bn. katoenen *Paine, Strteker en co.*

Naar Soerabaya per zweedsch schip *Solo*, kapt. J. M. Kruse.
4261 staven ijzer. 406 tobb. staal. *aanb. gebl. lad. v. Gothenbu*

Naar Cheribon en Pecalongan per Ned. Ind. schip *Oeij S* gez. Oeij Je.

8 kn. madapoll.. 1 pak kat. garen. 1 do. rood. do.. 4 do. p 2 potten gest. gandaria. 12 vaten meel. 1 kt, chin. kaarten. confituren 1 do. knoflook. 34 ton. lamp olie. 2 do. candij s 3 kn. eur. katoenen. 10 corg. do. kat. sarongs. 13 st. do. katoen. 1 kt. do. eur. chits. 20 doz. do. doeken. 8 st. do. katoen 11 do. do. longcloths. 40 st. do, do. 1 kt. do. roode 20 doz. do. doeken 1 pak do. rood katoen. 1 kt. chin. zijde deren 1 do. do. medicijnen 1 do. do. boeken, 1 pak do. zijde deren. 2 kt. cambricks. 1 do. eur. chitsen. 14 do. do. wit k [illegible] do. slendangs. do. bat. slengs. 5 vs. boter. 11 corg. eur. lange kleedjes. Gezagvoerder.
3 vn. engs. bier. 1 kt. arcannum. 1 do. graf steen. *Paine, Str*
en co.
5 kn. ong. katoen. 2 do. mouselines. 1 baal. wit kat. *Said A*
Atas.
2 vn. teer. 4 vs. menie 3 do. verf 6 do. lood wit. 1 kt. lave water 3 doz. bitter. 1 kt. zeep. 1 vt. crepekruid *John Pryce*
6 kn. roodewijn. *v. d. Hees.*
1 do. madapollems. *Said Achmat Atas.*

Naar Muntok en Palembang per Ned. Ind. bark. *Oedjoeng Pa* gez. Tjia Oh.

135 pic. rijst. 13 corg. bat. slendangs. 21 do. do. doeken. 20 aardappelen. 5 do. soja. 15 do. roodewijn. *de Gezagvoerder.*
1 kt. kat. goederen. *Sech Sakaladie.*
160 keld. genever. 70 vn. bier. 64 kn. wijn. 10 do. cognac. 2 rijnwijn. 3 do. champagne. 6 mk s. water. 1 do. en 1 vt. blik 2 ks. brandewijn. 1 do. speelkaarten 2 oxh. wijn. *v. d. Broek*
1 kt. kat. goederen. 2 bn. rood kat. garen. *Said Moht. Satrie*
6 kn. kat. goederen. 1 bn. eur do. garen. *Said Hoesin bin*
Segap.
2 kn. eur. kat. goederen. 1 krandj. borden. *Said Hoesin Alka*
2 kt. eur. chitsen 1 pak do. bl. katoen. 1 st. do. longcloth. 1 boter. 17 do. staal. *Yoe Janling.*
45 pic. zwd. ijzer. 1 kt. blaauw katoen. 4 do. thee. 3 bn. eur. kat. garen. 25 st. do. lakwerk *Tjia Oh.*
3 kn. kat. goederen. 1 do. blikk. tromm. 4 vs. wit lood. 1 kt. pentijn olie 9 vs. boter. 18 riem holl. papier. 1 baal roodk garen. 2 ps. chin. lanthaarn *Tjia Engtjoan.*
1 kt. boeken. 4 do. wijn. 2 do. champagne. 10 do. rijnwijn. 10 genever. 1 kt. limonade 4 do. provis. 1 do. do. 4 do. bitter kaarsen 68 vs. boter 6 do. loodwit. 20 pul lijn olie. 1 vt. g verf. 1 kistj. was. 1 vatj. loodwit. 1 kt. glaswerk. 1 pak ijzer 2 kn. provis. 1 do. sigaren. 1 keld. zuren. 6 kistj. kazen. 2 meel. *v. d. Broek en co.*
1 kt. eur. chitsen. 1 do. blaauw katoen. 2 kn. bat. sarongs. do. slendangs. 20 vs. boter. *Said Acht. SoE.*
25 corg. swt. katoen. 30 dus. penn. messen. 500 ps. ijzerw pic. eur. kat. garen. 8 st. do. chitsen. 4 do. do. roodkatoen corg. do. kat. sarongs. 3 do. do. lange kleedj. *Sie Yoeking.*
20 st. eur. chitsen *Moht. Arso.*
1700 ps. sp. matten *de Gezagvoerder.*

Naar Soerabaya via. Samarang. per Ned. Ind. stoomschip *B* kapt. Worthingson.

1 kt. hemden. *Honig en Stevenson.*
1 kistj. zilverwerk. 1 do. boeken. 1 kt. 1 ijzeren brandkast. 2 do. dufles. *B. Kopersmit en co.*
2 ks. div. kleinigheden 1 do. aijer aboe. 3 pot gandaria. *Go*
10 vn. zwt. teer. *Plump.*
1 kt. boeken. *Lange en co.*
1 pak idem. *v. Dorp.*
1 kt. papier. *v. Haren Noman.*
150 ps. jap. bezems *v. Riet.*
2 kn. witte katoenen. 1 do. kramerijen. 3 do. glaswerk 1 do. katoen *E. Moormann en co.*
1 kt. kramerijen *Pandel en Stiehaus.*
4 paarden *Christall.*
5 vn. appelen *Hughan en Muller.*
1 kt. rhijnwijn. *Tentee.*

Gedrukt te Batavia, bij Wᵉ. BRUIN